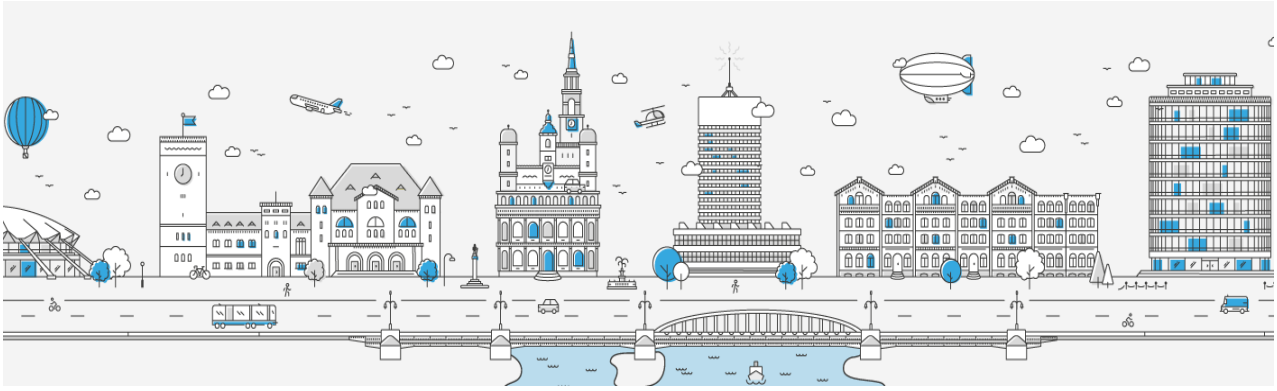


Co zrobić, aby wybór szkoły i zawodu był łatwiejszy?

List doradcy zawodowego do ucznia VIII klasy szkoły podstawowej

Problem to okazja w przebraniu

(Paul Hawken)

Drogi Uczniu,

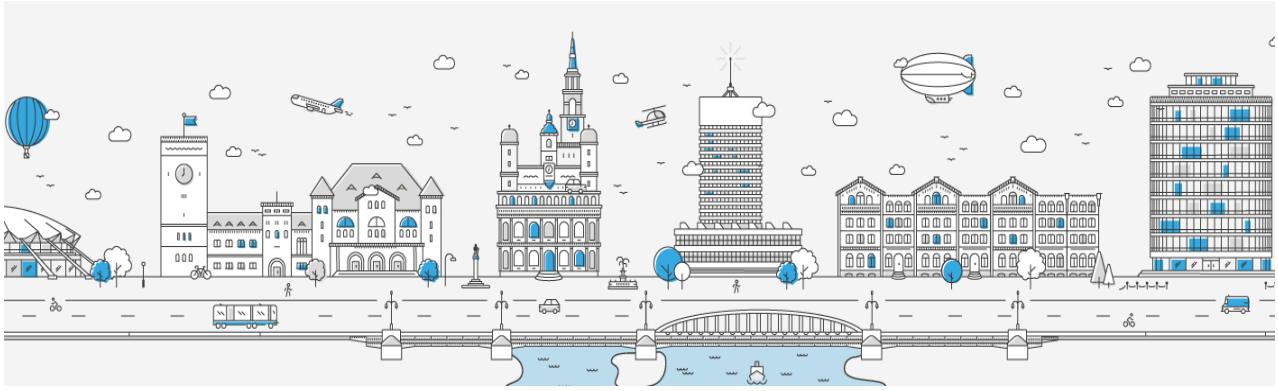
Być może dziwi Cię powyższe zdanie. Na pewno jednak zgodzisz się z tym, że wybór szkoły ponadpodstawowej często kojarzy się z problemem: czymś, co sprawia dyskomfort, powoduje niepokój, zmusza do decydowania na podstawie wielu niewiadomych.

To jednak Twoja pierwsza ważna decyzja, od której niestety nie ma ucieczki. To pierwszy etap planowania kariery edukacyjno - zawodowej, o której już pewnie słyszałeś. Kariera to nie tylko awans na dyrektora czy przywilej celebrytów z TV czy Internetu. ***Kariera edukacyjno – zawodowa dotyczy każdego z nas*** *- to nasze wykształcenie (ukończone szkoły, kursy, niezależnie od wybranego zawodu) oraz każda praca, jaką wykonujemy w ciągu całego życia.*

Przed Tobą trudna decyzja - to nie ulega wątpliwości. Czy wiesz, że możesz zrobić wiele, aby ją sobie ułatwić? Przyjrzyj się kilku pomysłom.

Problem zamień na okazję

Zmiana myślenia o czekającej Cię decyzji to pierwszy krok do sukcesu. Pamiętaj, że kiedy widzisz coś w niekorzystnym świetle, to jesteś do tego negatywnie nastawiony i zaczynasz traktować to jak „zło konieczne”. Paul Hawken, autor cytatu z początku tekstu, to znany amerykański przedsiębiorca, ekolog, działacz społeczny. Od wielu lat walczy z problemem, jakim jest globalne ocieplenie. Problem ten stał się dla niego okazją do założenia m.in. organizacji Project Drawdon (gdzie podejmuje działania na rzecz zmniejszania emisji gazów cieplarnianych), ponadto kilku przedsiębiorstw ekologicznych oraz kształtowania polityki państwa na rzecz ochrony środowiska.



Zastanów się zatem: wybór szkoły ponadpodstawowej to dla mnie okazja do... ?
Oto kilka podpowiedzi:

- **podjęcia pierwszej, ważnej decyzji** (a takich w dorosłym życiu czeka Cię sporo; tą decyzję możesz potraktować jak „przymiarkę"). Pamiętaj, że umiejętność podejmowania decyzji należy do grupy najważniejszych umiejętności cenionych na rynku pracy i jest niezbędna w każdym zawodzie;

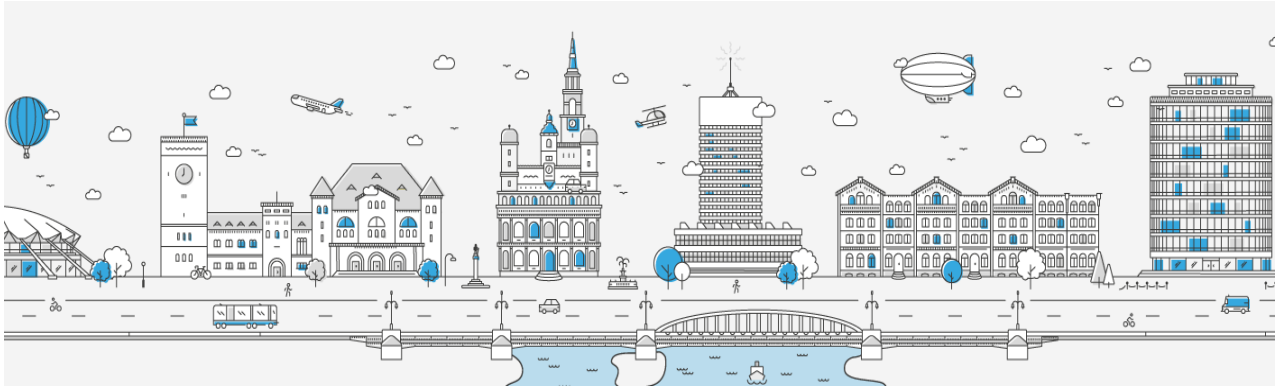
- **przyjrzenia się sobie**, skupienia na tych wszystkich elementach znajomości siebie, które są ważne dla wyboru szkoły i zawodu (poczytasz o nich więcej np. na stronie www.cdzdm.pl, w zakładce: DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH >> O SOBIE);

- **poznania różnych zawodów**, jakie można wybrać w technikum czy branżowej szkole I stopnia oraz porównania ich wymagań z własnymi możliwościami (o tym poczytasz więcej np. na stronie www.cdzdm.pl, w zakładce: DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH >> O ZAWODACH);

- **poznania systemu edukacji** w naszym kraju: różnic między liceum ogólnokształcącym, technikum a branżową szkołą I stopnia oraz dalszych możliwości, jakie wiążą się z wyborem każdej z tych szkół (o tym nieco więcej np. na stronie www.cdzdm.pl, w zakładce: DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH >> O SZKOŁACH).

Zastanów się, po co planujesz karierę

Pewnie słyszałeś o planowaniu kariery i zastanawiasz się może, dlaczego jest to takie ważne? Z jakiego powodu zaczyna się już z wyborem szkoły ponadpodstawowej? Czy to nie za wcześnie? Z jednej strony czujesz presję, że powinieneś już wiedzieć, co chcesz robić w życiu, a z drugiej słyszysz stwierdzenia typu: *jeszcze wiele razy zmienisz zainteresowania; w tym wieku nie da się wybrać zawodu na całe życie*, itp. Zamiast kierować się nimi (i zniechęcać do planowania) zapamiętaj, że **nie chodzi o sztywny plan, którego masz się trzymać do końca życia**. Twój plan ma opierać się na tym, co w tej chwili myślisz o swojej przyszłości, co teraz wydaje Ci się w związku z nią ważne. Ma wynikać z Twoich obecnych zainteresowań, umiejętności, uzdolnień, z aktualnej wiedzy o świecie zawodów (z uwzględnieniem zawodów, które uważane są za zawody przyszłości). Pamiętaj, że **karierę cechuje zmienność, nieprzewidywalność, wielokierunkowość, elastyczność**. Oznacza to, że nie da się wszystkiego zaplanować raz na zawsze, gdyż tempo zmian na rynku pracy jest ogromne. Można się jednak do tych zmian przygotować.



Zastanów się, co możesz zyskać planując swoją karierę w tak młodym wieku?
Oto kilka podpowiedzi:

- **weźmiesz karierę w swoje ręce** (szkoła to miejsce, które większości uczniów kojarzy się z przymusem: pamiętaj, że **zawód i miejsce pracy nie musi oznaczać przymusu**. Możesz samodzielnie o nich zdecydować i je wybrać, ba, nawet je sobie stworzyć i… o przymusie zapomnieć. Jak mawiał Konfucjusz: *wybierz pracę, którą kochasz, a nie będziesz musiał pracować ani jednego dnia w życiu*);

- **uchronisz się przed zmianą szkoły**: co roku niektórzy uczniowie poszukują innej szkoły, gdyż są niezadowoleni ze swojego wyboru. Przeważnie są to uczniowie, którzy nie stworzyli planu swojej kariery, nie zastanowili się na swoimi możliwościami; dokonali wyboru przypadkowo, pod wpływem znajomych, itp.;

- **przygotujesz się na zmiany, jakie czekają Cię na rynku pracy**: jeśli stworzysz wstępny plan w VIII klasie szkoły podstawowej, nie będziesz mieć problemu z planowaniem na dalszych etapach swojej kariery (uwzględniając wszelkie zmiany, jakie wystąpiły w międzyczasie).

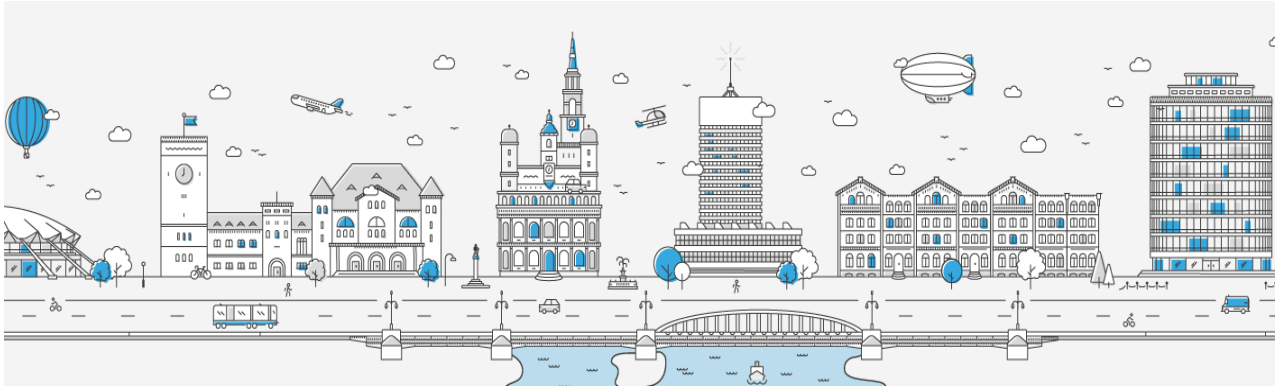
Pamiętaj, że planowanie kariery wymaga wysiłku i czasu (uwaga: to się opłaca!)

To nie jest kwestia jednego dnia czy jednej rozmowy z doradcą zawodowym. Nie zostawiaj tego na ostatnią chwilę, np. na czas po egzaminie ósmoklasisty. Aby trafnie zaplanować swoją karierę, potrzebujesz różnych informacji (o tym w dalszej części). Nie sposób w krótkim czasie jednocześnie ich wszystkich zdobyć i dokładnie przemyśleć. Uczestnictwo w Arenie zawodów jest okazją do zebrania informacji na temat różnych zawodów, będących dotychczas w ofercie poznańskich szkół. Możesz przez chwilę poczuć się jak uczeń, który wybrał dany zawód. Jeśli brałeś udział w Arenie zawodów: czy było coś, co szczególnie Ci się spodobało? W jakiej branży/branżach zawodowych? Czy potrafisz wyjaśnić dlaczego? Co teraz z tym zrobisz?

Przed Tobą jeszcze m.in. **Targi Edukacyjne (6-8 marca 2020 r., teren MTP, wstęp bezpłatny)** czy Drzwi otwarte szkół ponadpodstawowych (zazwyczaj od lutego 2020 r., sprawdzaj terminy na stronach szkół). Jako doradca zawodowy co roku spotykam uczniów, którym po prostu nie chce się wygospodarować czasu na udział w takim wydarzeniu – a to duży błąd. Wyobraź sobie, że dostałeś się do szkoły, którą znasz jedynie z Internetu…

Zachęcam Cię do poznania interesujących Cię szkół nie tylko na Targach Edukacyjnych, ale przede wszystkim podczas **Drzwi otwartych.**

Pamiętaj, że **czas przeznaczony na poznawanie siebie nigdy nie jest czasem straconym**. Stracony nie jest też czas przeznaczony na wszelkie inne działania, które mogą ułatwić Ci wybór szkoły. Uwzględnij je koniecznie w swoim kalendarzu!



Stwórz plan działań (na najbliższe miesiące)

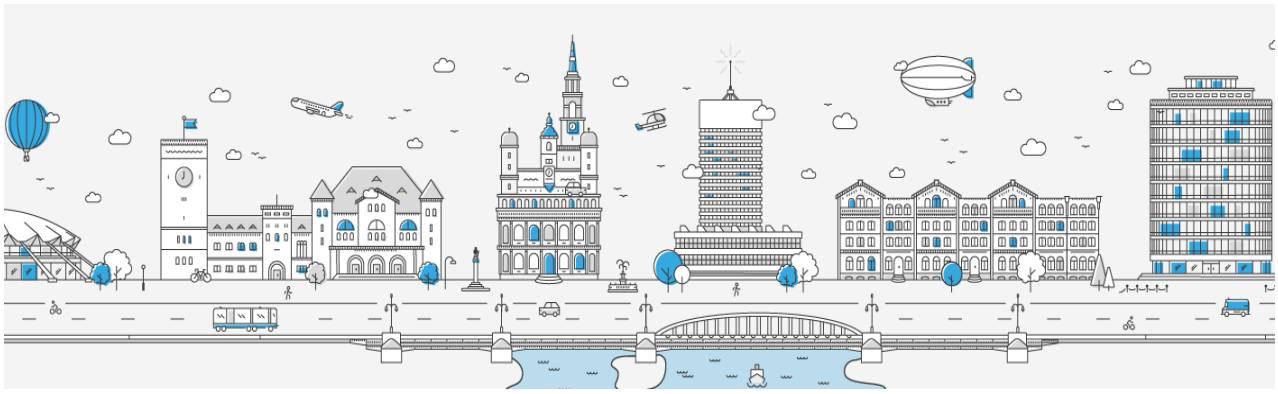
Zastanów się, co jest Ci potrzebne, abyś mógł wybrać szkołę ponadpodstawową. W którym z głównych obszarów (**poznanie: siebie, zawodów, szkół**) brakuje Ci informacji? Jakie to informacje? Co możesz zrobić, aby je zdobyć? Czy jest ktoś, kto mógłby Ci w tym pomóc? Od czego chciałbyś zacząć? Kiedy?

Pamiętaj, że na nową ofertę szkół ponadpodstawowych trzeba jeszcze poczekać (najpóźniej do Targów Edukacyjnych powinna być już gotowa), ale już teraz **możesz sprawdzić ofertę ubiegłoroczną** (m.in. www.nabor.pcss/pl/poznan/szkolaponadpodstawowa). Co prawda mogą pojawić się pewne zmiany, ale Ty zdobędziesz już wstępne informacje na temat dotychczasowych profili klas i zawodów (a może nawet wytypujesz szkoły, które mogą być dla Ciebie najbardziej atrakcyjne?).

Oprócz zdobycia orientacji w szkołach i zawodach **sprawdź, jakie progi punktowe obowiązywały w ubiegłorocznej rekrutacji**. Progi punktowe zmieniają się co roku i nie będą identyczne, ale tu także chodzi głównie o wstępne informacje, ogólną wiedzę na temat tendencji w poprzedniej rekrutacji.

Spróbuj wstępnie oszacować swoje punkty (przelicznik punktów i progi punktowe z rekrutacji 2019/20 znajdziesz m.in. na stronie: www.cdzdm.pl, w zakładce: DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH >> O REKRUTACJI) i porównaj je do progów punktowych obowiązujących dotychczas w różnych szkołach. Mimo że zadanie to nie będzie łatwe (to naturalne, że możesz nie wiedzieć, jakie oceny zdobędziesz na koniec klasy VIII, a tym bardziej, jaki wynik uzyskasz z egzaminu ósmoklasisty) pamiętaj, żeby potraktować je jako zdobycie bardzo orientacyjnej wiedzy na temat możliwych do uzyskania punktów.

To zadanie może Ci np. pokazać, **na jakie przedmioty szkolne mógłbyś szczególnie zwrócić uwagę,** o jaką (orientacyjnie) liczbę punktów mógłbyś się postarać (pamiętając jednak o tym, że liczba punktów zmienia się co roku). Jeśli brałeś udział w Arenie zawodów (15 listopada 2019 r.) otrzymałeś różne materiały, z których możesz skorzystać w celu zebrania potrzebnych informacji (m.in. broszura opracowana przez pracowników CDZdM na temat kluczowych dla wyboru szkoły ponadpodstawowej, informacji; spis adresów internetowych przydatnych w wyborze szkoły; lista zawodów dotychczas będących w ofercie poznańskich szkół). Jeśli te materiały nie trafiły w Twoje ręce, zajrzyj np. na stronę www.cdzdm.pl, do zakładki: DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, gdzie znajdziesz potrzebne informacje.



Jeśli będziesz wykonywać różne testy preferencji zawodowych, dostępne w Internecie:

• pamiętaj, **aby traktować uzyskany wynik jako ogólną informację**, wymagającą przedyskutowania (np. z doradcą zawodowym, nauczycielem, rodzicem) i pogłębienia (w niektórych sytuacjach - o kolejne metody diagnozy preferencji zawodowych: może być wskazana wizyta u doradcy zawodowego);

• pamiętaj, **aby wykonać przynajmniej kilka takich testów** – aby porównać uzyskane wyniki, poszukać wspólnych obszarów;

• pamiętaj, że **testy to nie wyrocznia**. Ich wynik opiera się zwykle na posiadanej przez Ciebie wiedzy o sobie: pozwala przede wszystkim zorientować się, na jakim etapie kształtowania swoich zainteresowań (wiedzy o sobie) jesteś, nie zaś, czy masz zostać strażakiem czy aktorem. Testy mogą Cię zatem rozczarować, jeśli prawie na każde z pytań odpowiesz *nie wiem*;

• pamiętaj, że **brak wystarczającej wiedzy o sobie na tym etapie życia to nic złego.** Odkrycie własnych zainteresowań nie dokona się jednak samo, bez Twojego udziału i wysiłku. To od Ciebie i Twojej aktywności zależy, jak wystarczająco dobrze poznasz siebie i na jakim etapie życia łatwiej Ci będzie wybrać zawód (innymi słowy: działaj! Szukaj tego, co sprawia, że chętnie przeznaczasz na to czas wolny; zapisuj się na różne zajęcia, bierz udział w różnych inicjatywach i wydarzeniach przede wszystkim aby sprawdzić, czy może to być coś dla Ciebie);

• pamiętaj, że **każdy z nas ma predyspozycje do wykonywania przynajmniej kilku zawodów**: od testów nie oczekuj zatem recepty na jeden konkretny zawód (wynik może zawierać opis pewnej grupy zawodów: wówczas Twoje zadanie będzie polegać na przeanalizowaniu każdego z nich, zebraniu jak najwięcej informacji na ich temat oraz porównaniu wymagań zawodów do swoich możliwości).

Mam nadzieję, że te kilka pomysłów ułatwi Ci przygotowanie do wyboru szkoły ponadpodstawowej, a tym samym zrobienie pierwszego kroku do zaplanowania kariery edukacyjno-zawodowej.
Wierzę również, że wybór ten, w miarę jak będziesz aktywnie się do niego przygotowywać, w coraz mniejszym stopniu będzie Ci się kojarzyć z problemem.

Powodzenia!

Elżbieta Swat-Padrok
doradca zawodowy, psycholog
Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu

*Niniejszy artykuł ukazał się również w dodatku do Głosu Wielkopolskiego *Szacun dla zawodowców,* w ramach *Areny zawodów – 2019 r.*